

Katarzyna Kurek

Rozmieszczenie, wymagania siedliskowe oraz wybrane parametry populacji węża Eskulapa *Zamenis longissimus* w Bieszczadach

Pomimo prowadzonych w ostatnich kilkudziesięciu latach szczegółowych badań nad wieloma zagrożonymi populacjami, ciągle otwarta pozostaje kwestia mechanizmów kształtujących przestrzenny zasięg oraz obecność populacji. Oprócz zanikania siedlisk, jako ważny czynnik wymienia się także małą ekspansywność populacji oraz zachowania zwierząt dotyczące wyboru siedlisk.

Prezentowana rozprawa doktorska obejmuje cztery publikacje dotyczące badań przeprowadzonych w latach 2009-2014 nad zagrożoną wyginięciem populacją węża Eskulapa *Zamenis longissimus* w Bieszczadach Zachodnich występującą na skraju północnego zasięgu występowania. W swoich badaniach skupiłam się na podstawowych ekologicznych kwestiach, takich jak wielkość i sposób zajmowania życiowej przestrzeni (I), rozmieszczenie gatunku (II), wymagania siedliskowe (III) oraz wybrane parametry populacji (IV).

Wyniki polskich i innych europejskich badań telemetrycznych (I) posłużyły do analiz przestrzennych związanych z wymaganiami siedliskowymi (III) oraz dyskusji nad możliwościami dyspersyjnymi gatunku i izolacją populacji (II, III). W drugiej pracy (II) przedstawiłam badania nad współczesnym rozmieszczeniem węża Eskulapa w Bieszczadach i górach Sanocko-Turczańskich i porównałam je do historycznego znanego z literatury rozmieszczenia gatunku. W trzeciej pracy (III) zanalizowałam czynniki warunkujące występowanie węża Eskulapa w trzech skalach przestrzennych. W ostatniej publikacji (IV) skoncentrowałam się na przestrzennym i czasowym wzorcu stosunku płci dorosłych osobników.

Podsumowując, wyniki dotychczasowych badań wskazują na osiadły tryb życia węży Eskulapa, niską liczebność i efektywną wielkość populacji, co przekłada się na pogłębiającą się izolację stanowisk i w konsekwencji kurczenie się zasięgu gatunku. Struktura płci u dorosłych (4:1 na korzyść samców) może być interpretowana jako etap procesu ekstynkcji na północnej granicy zasięgu gatunku. Prawdopodobnie wiąże się to z ograniczoną dostępnością miejsc lęgowych i większą śmiertelnością samic w trakcie poszukiwania miejsc rozrodu. Priorytetem dla czynnej ochrony gatunku pozostaje tworzenie sztucznych miejsc rozrodu i kamienistych miejsc schronienia, aby ułatwić rozprzestrzenianie się i zachować łączność między subpopulacjami.